

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin

Vastaajatahon virallinen nimi

Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Jaakko Pukkinen

jaakko.pukkinen@kokkola.fi

0404892299

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Pelastuslautakunta 22.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

-

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Hallituksen esityksessä pelastustoimi on sosiaali- ja terveydenhuoltoon rinnasteinen itsenäinen toimiala. Pelastustoimelle tulee turvata tämän aseman edellyttämä itsenäinen asema, jonka puitteissa palvelujen kehittäminen on mahdollista. Pelastustoimen erillinen asema maakunnassa tulee huomioida myös sote-maakuntalainsäädännössä. Pelastustoimen palvelujen tuottamisen edellytysten varmistamiseksi ja palvelujen kehittämisen mahdollistamiseksi pelastuslaitokset yksimielisesti esittävät, että esityksen pelastustoimen kokonaisrahoitustarvetta koskevia laskelmia korjataan. Lisäksi pelastustoimen rahoitusasetuksessa esitetyt rahoitusperusteet tulee avata kokonaisuudessaan läpinäkyviksi. Rahoituskriteeristön vaikutuksia rahoitustasoon tulee tarkastella uudelleen sekä toteuttaa rahoituskriteeristöä koskien tarvittavat korjaustoimenpiteet.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

ei pääosin [Talouden epävarmuudet merkittäviä]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei kantaa

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

ei kantaa

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei pääosin [Mahdollisuuksia yksittäisen palvelun tuottamiseen/järjestämiseen ylimaakunnallisesti on runsaasti: yhteinen toimielin tai virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja pelakuntayhtymä. Raja-alueen kunnille (esim Kruunupyö) palvelut olisivat lähempänä oman sote-maakunnan ulkopuolella. Tältä osin lakiin tulisi lisätä määräykset siitä, millä tavoin sote-palveluiden tai pelastuksen kokonaisjärjestämisvastuu olisi mahdollisuus siirtää toiselle sote-maakunnalle niin, että palveluiden palvelutasopäätöksen mukaisten palveluiden kustannusvastuu jää sille pelakmaakunnalle, joka saa rahoituksen palveluiden järjestämiseen Sote-maakuntien rahoituksesta annettavan lain mukaisesti.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan

vuosittain arvioidun kustannustason muutosten, tehtävämuutosten sekä toteutuneiden kustannusten perusteella. Rahoituksen tarkistaminen tehtäisiin koko maan tasolla jälkikäteen. Sote-maakunnille rahoitus kuitenkin kohdistuisi rahoituslain määräytymistekijöiden mukaisesti laskennallisena rahoituksena eikä tarkistuksessa arvioitaisi laskennallisen rahoituksen riittävyyttä yksittäisen sote-maakunnan tehtävien hoitamiseen. Toteutuneet kustannukset tulee huomioida maakuntakohtaisesti, jotta turvataan pelastustoimen palvelujen riittävä rahoitus toteutuneisiin kustannuksiin perustuen]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Sote-maakuntalaki 15 §: Lainamäärän jakaminen konsernissa kymmenellä, on liian alhainen, jos jakoperuste tosiasiallisesti viittaa lainojen keskimääräiseen laina-aikaan.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Neuvottelu- ja valvontamenettely ministeriöiden ja sote-maakunnan kesken edellyttää paljon hallintotyötä. Menettely on raskas.

Lakiluonnoksessa korostuu valtion valvonta suhteessa sote-maakuntiin sekä rahoituksen mutta myös palvelujen laadun osalta. Tämä yhdistettynä yhteistoiminta-alueen suunnitteluvollisuuteen ja valtion rahoitusohjaukseen mm investoinneissa ja lainoituksessa, johtaa kysymykseen siitä, toteutuuko sote-maakunnalla tosiasiallinen itsemääräämisoikeus.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei kantaa

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei pääosin [Kansallinen viranomaistoiminta on järjestettävä kokonaisuutena, ei hallinnonaloittain.]

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Uudistuksia olisi ollut mahdollista toteuttaa myös nykyisellä pelastustoimen järjestämismallilla vapaaehtoisen yhteistyön kautta. Nykyisessä järjestämismallissa monien uudistusten esteenä on ollut yhteistyössä tapahtuva valmistelu, jossa 23 organisaatiota olisivat pystyneet muodostamaan ja sitoutumaan yhteisiin tavoitteisiin ja tekemiseen. Lisäksi uudistusten toteuttamiseen tarvittavan rahoituksen kerääminen näin monelta organisaatiolta ilman suoraa kansallista rahoitusta ei ole käytännössä mahdollista. Tästä syystä esimerkiksi pelastustoimen yhteisten ICT-järjestelmien rahoitus ja hankkeiden vetovastuu tulisi olla sisäministeriön pelastusosastolla kokonaisuudessaan. Uudistuksessa esitetyn uuden hallinnontason perustaminen ja hallinnollisten organisaatioiden lisääminen eivät paranna palvelua tai yhteistyötä.

Pelastustoimen kansallista kehittämistä olisi ollut mahdollista jatkaa korjaamalla sen ongelmia nykyjärjestelmää kehittämällä. Helsingin pelastustoimen järjestämismalli ja siihen integroitu ensihoidon tuotanto on sekä kansallisesti että kansainvälisesti vertaillen toimiva ja kustannustehokas.

Uudistuksen tavoitteiden mukainen kustannustehokkuuden vaatimus yhdistettynä epämääräisesti määriteltyyn ja mitattuun pelastustoimen vaikuttavuuden vaatimukseen valtion laajaan ohjausvaltaan romuttavat käytännössä sote -maakunnan itsehallinnon mahdollisuudet päättää alueensa palvelutasosta. Strategisille maakuntatason valinnoille ei pelastustoimen osalta jää juurikaan tilaa.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Voidaan toteuttaa maakunnissa]

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei pääosin [Lain 5§ on kuvattu tehtäviä, joita voidaan koota yhden tai useamman sote-maakunnan järjestämäksi. Pelastuslaitos toteaa, että kyseisten tehtävien järjestäminen lakiin perustuen vaikuttaa merkittävästi pelastuslaitoksen toiminnan tarkoituksenmukaiseen toteuttamiseen, itsenäiseen päätöksentekokykyyn, varautumisen toteuttamiseen ja kykyyn toimia häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa maakunnassa, kustannusten kasvamiseen, taloudellisiin resursseihin sekä itsenäisyyteen. Järjestämislain suhdetta perustuslakiin tulee arvioida tältä osin tarkemmin sekä selvittää esityksen toimivuutta ja vaikutuksia aidosti asiantuntijatyönä alueiden kanssa. Esimerkin omaisesti alueelliset tilanne- ja johtokeskukset eivät ole tarkoituksenmukaisia, koska nämä toiminnot ovat keskeinen osa pelastuslaitosten päivittäisen toiminnan johtamista ja ne on integroitu nykyisellään pitkälle osaksi muuta toimintaan. Pelastustoiminnan johtaminen ja johtokeskustoiminta ovat myös maakunnassa olevan pelastuslaitoksen perustehtävää, joka tulee olla pelastuslaitoksensa itsensä järjestämää. Tilannekeskusten osalta pelastustoimessa riittää yksi valtakunnallinen tilannekeskus, jonka lisäksi varalla voi toimia toinen. Teknologian kehityksen myötä myös alueellisia ja valtakunnallisia tilanne- ja johtokeskuksia ei voida perustella taloudellisilla argumenteilla, koska tekniikka ja tilat tulee olla joka tapauksessa jokaisella alueella ja ne eivät ole enää merkittävä kustannus. Teknologia mahdollistaa kyseisten palvelujen tuottamisen tehokkaasti kaikilta alueilta.

Toteuttamisen kannalta on keskeistä, että pelastustoimen tiedonhallinta ja tietojärjestelmät on yhtenäisiä ja toimintatavat yhteneviä.]

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Raskas merikalusto (öljyntorjunta), vaarallisten aineiden torjunnan erikoiskalusto, CBRNE-kalusto, maastopalojen sammutuksen erikoiskalusto; järeä vaahkalusto ja sammutusvaahto

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Koottavien toimintojen paikat tulee miettiä tarpeen, ei kaupungin/ maaunnan mukaan.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Järjestämislain 5§ tulisi korvata kokonaisuudessaan, että kansallisesti valtion erillisrahoituksella tuotetaan keskitettynä kansallisena palveluna yhteistyössä pelastuslaitosten kanssa esimerkiksi kansallinen kansalaisten neuvontapalvelu onnettomuuksien ehkäisyyn ja rakenteellisiin asioihin liittyen, kansalliset digipalvelut asiakas- ja yhteistyötahoille, ja toimialan toimintaan liittyvät järjestelmät. Erityisesti erilaisten järjestelmien ja tietojärjestelmien hankinta, ylläpito, ja kehittäminen tulisi tapahtua valtion järjestämänä, jolloin järjestämislain tavoitteena olevat yhdenvertaiset kansalaisille tulevat palvelut toteutuvat parhaiten ja erilaisilla maakunnallisilla pelastuslaitoksilla on tasavertaiset mahdollisuudet tuottaa palvelut kansalaisille alueillaan ja myös yhteistyössä. Kansalliseen suunnitteluun ja ylläpitoon voi perustua myös erittäin harvoin tapahtuviin onnettomuuksiin ja niiden pelastustoimintaan liittyvän varusteiden ja kaluston hankinta. Esimerkkinä näistä on meritoiminta ja säteilyonnettomuudet sekä kansalliset väestönvaroitukseen liittyvät järjestelmät. Kolmantena asiakokonaisuutena on kansallisesti korkea ja syvällistä asiantuntijuutta vaativat tehtävät, kuten teknisen tilannekuvan ylläpito ja tehtävien suorittaminen. Näissä tehtävissä kansallisesti osaamista ei pystytty tuottamaan yhdeltä alueelta vaan se edellyttää hajautettuja paikasta riippumatonta toimintaa, jolla varmistetaan myös toimialan varautumista ja osaamista valtakunnallisesti.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei pääosin [Toiminnalliset rajat ovat eri kuin nyt esitetyt (esim Kruunupyö) maakuntien raja-alueiden kunnille uusi rakenne saattaa kuitenkin johtaa asukkaiden palvelusaatavuuden kannalta epätarkoituksenmukaiseen tilanteeseen. Jotta kuntalaisilla olisi mahdollisuus lakiluonnoksen mukaisessa mallissa saada sote-palvelut kokonaisuutena ja integroituna palveluratkaisuna maantieteellisesti läheltä, osin tukeutumalla naapurikunnassa saatavana oleviin erityispalveluihin,

edellyttää laki lähtökohtaisesti kunnan esittämään maakuntajakolain mukaista siirtoa toiseen maakuntaan. Lakiluonnos ei tässä muodossaan suoraan tunnista menettelyä, jolla esim Pohjanmaan maakunta voisi siirtää Kruunupyyn kuntalaisten sote-palveluiden ja pelastustoimen järjestämisen kokonaisvastuun Keski-Pohjanmaan sote-maakunnalle rahoittamalla kuitenkin saamallaan valtion rahoituksella tästä syntyvät kustannukset. Ongelmallista olisi myös se, että Kruunupyyn alueen kuntalaisilla ei olisi hallinnollisesti mahdollisuutta osallistua sote-maakunnan päätöksentekoon. Tässä muodossaan lakiluonnos aiheuttaa yksittäiselle kunnalle tilanteen, jossa ilman maakuntavaihdosta ei sote-palveluja ole mahdollisuus saada maantieteellisesti läheltä ja tavanomaisen asiointi- ja työssäkäynnin alueella. Lakiin tulisi kirjata säännökset sote-maakuntien välisen laajemman yhteistoimintasopimuksen perusteista, mikä mahdollistaa alueen väestönosan sote-palvelujen ja pelastustoimen järjestämisen toisen sote-maakunnan toimesta kuitenkin niin, että maakuntajakolain mukainen maakunta kattaa rahoituksellaan tästä syntyvät tosiasialliset kustannukset täysimääräisenä.]

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei pääosin [Maahamme jää edelleen runsaasti erilaisia aluejakoja.]

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin

38. Voimaantulolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin

39. Voimaantulolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

kyllä pääosin

40. Voimaannpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä [Toki palkkaharmonisoinnit lisäävät kustannuksia.]

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei pääosin [Osassa maakuntia aikataulu haasteellinen]

44. Voimaannpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaannpanolaista.

Aikataulu tulee olemaan kireä osalle maakunnista

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Valtion rahoitus on oikea ratkaisu. Iso kysymys on kuitenkin se, riittääkö rahoitus kattamaan järjestämisvastuun. Alueellisen itsemääräämisoikeuden toteutumisen varmistamiseksi valtion perusrahoitusjärjestely tarvitsee mahdollisesti rinnalle maakuntaverotusoikeuden.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus

lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei [Menettely sisältää kuitenkin riskin rahoituksen riittävydelle ja lakisääteisten palveluiden ja tehtävien järjestämisvastuun toteuttamiselle.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin [Kertoimet tulee perustua ajantasaiseen tietoon ja rahoituksessa huomioitava perustuslain mukaiset kattavat palvelut koko maassa]

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä pääosin

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei pääosin [Enimmäismuutostasaus ei ole ongelmaton. Se lukitsee olemassa olevia kustannus- ja palvelutasoeroja ja on osin ristiriidassa lain tavoitteeseen alueiden yhdenvertaisten palveluiden toteuttamisen kanssa. Mutta toisaalta menettely turvaa sen, että hyväksytään ja huomioidaan alueiden luontaiset ja olemassa olevat erot, joita ei pystytä tasaamaan riittävästi tässä lakiluonnoksessa ja asetuksella myöhemmin tarkennettavilla rahoitus- ja tarvekertoimilla. Jos kertoimet osoittautuvat käytännössä toimiviksi ja mittaavat alueen rahoitustarvetta riittävän tarkasti, ei enimmäismuutostasasta tarvittaisi, mutta kertoimiin liittyy myös riski.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Pelastustoimen järjestämislain 10 §:ää koskevan esityksen mukaan sisäministeriö neuvottelee erikseen kunkin sote-maakunnan kanssa vuosittain sote-maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluvien pelastustoimen tehtävien toteuttamisesta ja myös valtiovarainministeriö osallistuu neuvotteluihin. Nämä neuvottelut on sote- maakunnan ainoa mahdollisuus tuoda esiin sote-maakunnan pelastustoimen rahoitukseen liittyviä puutteita. Koska sote-maakuntien pelastustoimen rahoitusta ei kuitenkaan arvioida etukäteen taisesti, vaan valtakunnallisesti, ei neuvottelu- ja rahoitusmekanismi riittävällä tavalla huomioi kunkin sote-maakunnan paikallisia tarpeita. Tämä on olennainen heikennys vallitsevaan tilaan.

10§:ssä määritettävä seurannan, arvioinnin ja tavoitteenasetannan realismi. Tämä on ympäsiyörea pykälä, jolla vaikutuksia rahoitukseen.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Uudistuksessa tavoiteltua pelastustoimen kustannusten kasvun hillintää tai vaikutuksia tuottavuuteen tai pelastustoimen alueiden talouteen ei ole esityksessä analysoitu riittävästi eikä uudistuksen vaikutuksia osoitettu. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun kustannustason muutosten, tehtävämuutosten sekä toteutuneiden kustannusten perusteella. Rahoituksen tarkistaminen tehtäisiin koko maan tasollajälkikäteen. Sote-maakunnille rahoitus kuitenkin kohdistuisi rahoituslain määräytymistekijöiden mukaisesti laskennallisena rahoituksena eikä tarkistuksessa arvioitaisi laskennallisen rahoituksen riittävyttä yksittäisen sote-maakunnan tehtävien hoitamiseen. mUudistuksessa toteutuneet kustannukset tulisi huomioida maakuntakohtaisesti, jotta turvataan pelastustustoimen palvelujen riittävä rahoitus toteutuneisiin kustannuksiin perustuen. Sote-maakuntien rahoituksesta annetun lakiehdotuksen 3 §:n perustelujen mukaan pelastustoimen tehtävissä rahoituksen tasoa tarkistettaessa seuraavalle varainhoitovuodelle palvelutarpeen kasvua ei otettaisi huomioon etukäteen toisin kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa (lain 7 §). Esitys ei tältä osin huomioi pelastustoimen palvelutarpeen merkittäviä kasvupaineita (ICT; öljyntorjunta, varallaolo, kiinteistöt) tulevina vuosina.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtiosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

kyllä pääosin [Sote-maakunnan näkökulmasta alueen itsemääräämisoikeuden varmistamiseksi esitetään edelleen selvitettäväksi, tulisiko myös sote-maakunnalle jatkossa antaa verotusoikeus, mikä tulisi huomioida kuntien, valtion ja maakunnan verotusoikeuden jaossa väestön kohtuuttoman verotustaakan välttämiseksi.]

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei pääosin [Sote-maakunnan sitominen maakuntajakoon on lähtökohtaisesti perusteltu. Yksittäisten kuntien kohdalla, maakuntien raja-alueilla, lakiluonnos johtaa kuitenkin ilman erityisratkaisuja tilanteeseen, joka pakottaa kunnan harkitsemaan myös maakuntasitoutuneisuutta. Esimerkiksi Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitokseen kuuluvat myös Kruunupyy, Luoto ja Pietarsaari. Kruunupyyn. Nykyinen lainsäädäntömalli ei sisällä riittäviä säännöksiä siitä, miten kuntalaisten kokonaispalvelut voitaisiin järjestää ja tuottaa maakuntajaon näkökulmasta toisesta maakunnasta. Sote-maakuntien yhteistyösopimus ei esitettyssä muodossaan sisällä riittäviä säännöksiä esim maakuntien välisestä kustannustenjaosta laajassa ja kokonaisvaltaisessa järjestämismvastuun siirrossa sote-maakuntien yhteistyösopimuksella.]

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei pääosin [Sote-maakunnalle ja yksittäiselle kunnalle mahdollistettu oikeus saada vireille itseään koskeva maakunnan muutosta koskeva asia vastaa sen itsemääräämisoikeutta. Maakuntaa koskeva muutos voi kuitenkin tulla vireille myös ministeriöiden aloitteesta ja osana arviointimenettelyä ja arviointiryhmän ehdotuksesta. Näissä tilanteissa korostuu säännöksen valtion valvontaan ja ohjaukseen pohjautuva sanktiotyypin merkitys.]

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Sisäministeriön ohjauksen merkittävä kiristyminen pelastustoimessa ja toisaalta valtion rahoitus antavat mahdollisuuden kansallisten uudistusten

tehokkaampaan toteutukseen. Samalla kuitenkin pelastustoimen ohjauksen kustannukset tulevat huomattavasti kasvamaan nykyisestä. Lakipaketin valmistelussa ei ole riittävästi huomioitu niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat pelastustoimen palvelutason ja muun kehittämisen sekä päällekkäisten hallinnollisten ohjausmekanismien johdosta tulevina vuosina. Pelastustoimen rahoitus pohja on kansallisella tasolla riittämätön. Ehdotettu rahoitusmalli vaarantaa pelastustoimen asiakkaille tuotettavan palvelun järjestämisen.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei [Hallituksen esityksessä pelastustoimen ohjausta valtion toimesta tiukennetaan huomattavasti nykyisestä sekä talousohjauksen että sisäministeriön substanssiohjauksen kautta. Lakiesityksen mukaan sisäministeriön asema pelastustoimen ohjaajana vahvistuisi, koska sen tehtäväksi tulisi sote-maakuntien järjestämisen pelastustoimen nykyistä tehokkaampi valtakunnallinen ohjaaminen. Ohjaamisen välineenä olisivat muun muassa pelastustoimen valtakunnallisten tavoitteiden valmistelu, sote-maakuntien toiminnan ohjaaminen, vuotuiset neuvottelut sote- maakuntien kanssa sekä pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arviointi. Lisäksi aluehallintovirastojen tehtävänä olisi arvioida sote-maakuntien pelastustoimen palvelutason riittävyyttä suhteessa riskeihin sekä tuottaa tietoa sote-maakuntien toiminnasta ja taloudesta pelastustoimessa. Valtion ohjauksen vahvistuminen on merkittävä riski pelastustoimen paikallisen substanssiosaamisen huomioimiselle pelastustoimen paikallistasolla. Paikallinen tuntemus pelastustoimen alueilla on ylivertaista sisäministeriöön verrattuna, mikä on mahdollistanut ruohonjuuritason pelastustoimen substanssiosaamisen ja paikallisen taloussuunnittelun tehokkaan ja tuottavan yhdistämisen. Tätä ei ole varaa menettää ylimitoitettulla valtion ohjauksella.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei pääosin [Lakiluonnos ei riittävän selkeästi erittele, mistä yksityiskohdista tulee neuvotella ja sopia yhteistyöaluekohtaisissa neuvotteluissa sote-maakuntien erillisneuvottelujen lisäksi. Ja mikä on yhteistyöalueen neuvottelun asema suhteessa sote-maakuntien neuvotteluun tilanteessa, jossa on syntymässä ristiriita yhteistyöalueen ja yksittäisen sote-maakunnan näköyksessä.]

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei [Miten määräytyy Ministeriö-AVI-maakunta ohajus?]

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Moniportainen ohjaus-, valvonta ja toteuttajamalli ei ole kustannustehokas eikä tarkoituksenmukainen. Pelastustoimen suorituskyvyn edes nykyisellään pitäminen vaatii paljon lisää resursseja ja niitä ei ole syytä tuhjata yhtään lisääntyvään hallintoon (AVI-SM).

Maakuntien valtioneuvoston ohjaus olisi varsin voimakasta, myös maakunnan operatiivista toimintaa koskevissa kysymyksissä, mikä ei voi olla uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua. Vahva valtioneuvoston ohjaus on ristiriidassa maakunnan vahvaa järjestämisvastuuta korostavan tavoitteen kanssa.

Sote-maakunta tuottaa uuden organisaatorakenteen kunnan ja valtion sekä maakunnan rinnalle, mikä tulee vaikuttamaan erityisesti kuntien ja maakuntien asemaan ja identiteettiin. - Siksi mittavaan lainsäädäntömuutokseen tulee suhtautua ajatuksella, että uusi yhteiskunnallinen rakenne kehittyy ja mukautuu ensimmäisten vuosien aikana ja tarvittaessa muutostarpeisiin tulee reagoida joustavasti lainsäädännön ja ohjeistuksen muutosten avulla. Uudistettava rakenne ja lainsäädäntökokonaisuus tarvitsee ensimmäisten vuosien aikana rohkeaa arviointityötä.

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin [Kohteet on tunnistettu ja näitä arvioitu, mutta muutoksen kokonaiskustannuksia on ennalta mahdoton koota. Muutuskustannukset vaihtelevat myös alueittain erittäin paljon. Alueilla, joissa on jo olemassa esim laaja-alainen sote-kuntayhtymä, ei tässä vaiheessa enää synny yhtä suuria muutuskustannuksia. Nämä kulut ovat jo nyt sote-maakunnille siirtyvissä taseissa tai käyttökustannuksissa. Oleellista on huomioida yhdenvertaisuus muutuskustannusten korvaamisperusteissa niin, että myös ne alueet, jotka ovat jo osin maksaneet kuntayhtymien kokoamisen yhteydessä omilla varoillaan muutuskustannuksia, saavat samassa suhteessa tästä kompensaaation.]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Pelastustoimen osalta Liite 2 Digitalisaatio ja tiedonhallinta sote-uudistuksessa on esitetty nykytilan ICT-kustannuksia. Tavanomaiset ICT-kustannukset organisaatioissa ovat usein noin 10% organisaation kokonaiskustannuksista. Tämän perusteella pelastustoimen nykytilan ICT-kustannukset olisivat noin 40-50 miljoonaa euroa, joka on lähempänä toimialan todellista nykytilan kustannustasoa.

Pelastustoimen osalta on huomioitava, että nykytilan kustannukset nousevat myös julkisen hallinnonturvallisuusverkkolain mukaisen käyttövelvoitteen myötä, kun otetaan käyttöön yhteiset palvelut pelastustoimessa. Kustannusten ja toiminnan näkökulmasta kahden palveluympäristön käyttöä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Tämä muutos on tarkoituksenmukaista tehdä pelastustoimessa niin, että turvallisuusverkon palvelut otetaan käyttöön maakuntaan siirtymisen yhteydessä pelastuslaitoksissa täysimääräisesti. Turvallisuusverkon peruspalvelujen lisäksi pelastuslaitosten osalta pitää mahdollistaa käyttää turvallisuusverkosta maakunnassa olevia tietojärjestelmiä. Tämä edellyttää yhteensovittamista ja lisäksi pelastuslaitoksille tulee näiden palvelujen käytöstä palvelumaksuja, jotka muuttuvat nykyisen kuntaorganisaatioiden tuottamista palveluista. Muutos edellyttää myös resursointia jokaisessa pelastuslaitoksessa sekä myös palveluntuottajilla mukaan lukien Valtorilla, jonka resurssit on turvattava tehdä nämä muutokset kaikille yhtä aikaa. Muutostyö ja maakuntien palvelujen hinnat näistä järjestelmistä eivät ole tiedossa.

Tiedonhallinnan osalta tulee huomioida, että pelastuslaitos on turvallisuusviranomainen, jonka pitää pystyä käsittelemään myös turvaluokiteltuja aineistoja toiminnassaan ja hallitsemaan niitä myös asiahallinnassa. Tietosuoja ja tietoturva sekä korkeat toiminnan varautumiseen liittyvät tarpeet on tarkoituksenmukaista toteuttaa pelastustoimen käyttämissä järjestelmissä kansallisesti. Lainsäädännössä on huomioitava, että pelastuslaitos maakunnallisena toimijana tuo nämä vaatimukset myös maakuntien tiedonhallintaan. Tiedonhallintalaissa on tarkoituksenmukaista selkeyttää, että maakunnalla on samat turvallisuusluokittelu ja tietoturva-vaatimukset kuin valtiollisilla toimijoilla.

Tiedonhallintaan kuuluu myös rekisterinpidolliset asiat. Pelastustoimen osalta tulee lainsäädännöllä varmistaa, että pelastustoimen toimintaan liittyvät rekisterit muodostetaan kansallisesti, jolloin mahdollistuu tarkoituksenmukaisesti tietojen käsittely toimialan sisällä ja viranomaisten välillä. Rekisterinpito tulee määrittellä sisäministeriön pelastusosaston tehtäväksi. Samassa yhteydessä tulee toimialakohtaisessa lainsäädännössä varmistaa, että pelastusviranomaisen ja toiminnassa tarvittavien tietojen saanti, käsittely, ja tallentaminen rekistereihin on riittävän laajasti sallittua toiminnan suorittamisen kannalta.

Pelastuslaitos pitää pelastustoimen osalta tarkoituksenmukaisena, että pelastuslaitos käyttää julkisen hallinnon turvallisuusverkon palveluita ICT-peruspalveluina, toimialan toiminnalliset tietojärjestelmät ja muut järjestelmät on tarkoitusta toteuttaa kansallisina valtion rahoittamina ja tuottamina palveluina ja maakunnan osalta mahdollistetaan maakunnasta käytettävien palveluiden käyttö julkisen hallinnon turvallisuusverkon päätelaitteilla. Kansalliset toimialan tietojärjestelmät tarvitaan nopeasti, jolla varmistetaan myös pelastuslaitosten tiedonhallinnan toteuttaminen lainsäädännön ja toiminnan vaatimusten mukaisesti. Rekisterinpitoon liittyvät oikeudet tulee tarkastella kansallisesti ja rekisterinpito tulee säätää Sisäministeriön pelastusosaston vastuulle.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Palvelurakenteessa tulee huomioida, että pelastustoimelle tulee luoda selkeä oma kansallinen tietohallinto viitaten pelastustoimen tietohallintostrategia luonnokseen (SM pelastusosasto). Tämän

lisäksi jokaisessa pelastuslaitoksessa tulee olla oma pelastuslaitoksen tietohallinto. Pelastuslaitoksen oma tietohallinto sovittaa yhteen maakunnan tietohallinnon tuottamat palvelut, Valtorin ja Erillisverkkojen, viranomaisten yhteisten ja toimialan kansalliset palvelut pelastuslaitoksessa. Pelastuslaitoskohtainen tietohallinto osallistuu pelastuslaitoksen toimintaan liittyvien maakunnallisten ja kansallisten tietojärjestelmien kehittämiseen asiantuntijana ja vastaa omassa toiminnassaan käytettävien järjestelmien toimivuudesta.

Pelastustoimen järjestämislain 1§ on kuvattu lain tarkoituksena olevan tehostaa voimavarojen käyttöä sekä parantaa palvelujen laatua ja saatavuutta. Myös kansalaisten yhdenvertaisuus palveluihin ja myös maakunnallisten pelastuslaitosten kyky tuottaa peruspalvelua tulee varmistaa. ICT- ja digipalveluissa tämän tavoitteen toteuttamiseksi on tarkoituksen mukaista säätää sisäministeriön pelastusosaston vastuulle kansallisten toimialan tarvitsemien tietojärjestelmien hankinnasta, ylläpidosta, kehittämisestä ja käytöstä aiheutuvat kustannukset ja vastuu. Tätä tehtävää ei tule säätää yhdelle maakunnalle muiden maakuntien puolesta, koska lainsäädännön mukaisesti maakunnankin tulee ensisijaisesti ajaa oman alueensa etua. Järjestelmäkehityksessä tämä johtaa, että maakunnat eivät olisi tasapuolisessa asemassa toiminnan ja järjestelmien kehittämisessä. Tarkoituksenmukaista on, että vastuu kansallisten järjestelmien kehittämisessä on sisäministeriön pelastusosastolla ja maakunnilla on velvollisuus osallistua järjestelmien kehittämiseen sekä käyttövelvoite yhteisten järjestelmien käyttöön. Kansalliset ratkaisut järjestelmissä muodostavat tasapuoliset palvelut kaikille kansalaisille yhdenvertaisesti ja mahdollistavat kaikissa maakunnissa pelastuslaitoksille yhtenäiset toimintaedellytykset tuottaa peruspalveluja. Yhtenäiset tietojärjestelmät tukevat myös palvelujen tuottamista yhteneväisellä tavalla ja samalla syntyy yhtenäinen tietopohja tiedolla johtamiselle pelastustoimessa.

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

tietohallinto ja ICT

muuta, mitä?

Tietohallinnossa on runsaasti toimialakohtaisia käyttövelvoitteita ja niitä ei ole huomioitu valmistelussa

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Keski-Pohjanmaan sote-pela

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Pukkinen Jaakko
Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren elueen pelastuslaitos